

The Holy See

KATEHEZA PAPE BENEDIKTA XVI.

NA OPĆOJ AUDIJENCIJI

Srijeda, 4. srpnja 2007.

Bazilije: otac monaštva, obnovitelj bogoslužja i duhovnosti, borac za pravu vjeru

Draga braćo i sestre!

Sveti Bazilije, u bizantskim bogoslunim tekstovima označen kao "sjajni prvak Crkve", bio je veliki biskup 4. stoljeća, prema kojemu kako istočna, tako i zapadna Crkva gleda s divljenjem zbog svetosti njegova ivota, zbog izvrsnosti nauka, te zbog skladnog sklopa spekulativnih i praktičnih sposobnosti. Rodio se oko 330. godine u obitelji svetaca, u "istinskoj obiteljskoj Crkvi", koja je ivjela u ozračju duboke vjere. Svoje je škole završio pri najboljim atenskim i carigradskim učiteljima. Nezadovoljan svojim svjetovnim uspjesima, i postavši svjestan da je mnogo vremena potrošio na ispraznosti, on sam ispovijeda: "Jednoga dana, kao da sam se probudio iz duboka sna, obratih se predivnu svjetlu istine Evanđelja..., i rasplakah se nad svojim bijednim ivotom" (usp. Ep. 223: PG 32,824a). Kristom privučen, počeo je gledati prema Njemu i slušati samo Njega (usp. Moralia 80,1: PG 31,860bc). Sa svom odlučnošću posvetio se monaškom ivotu u molitvi, u razmatranju Svetih pisama i spisa crkvenih otaca, te u vršenju djela milosrđa (usp. Epp. 2 i 22), slijedeći tako i primjer svoje sestre, svete Makrine, koja je već ivjela monaškim asketskim ivotom. Potom je zaređen za svećenika, a na koncu, 370. godine, i za biskupa Cezareje u Kapadociji.

Kroz propovijedanje i spise razvio je snanu pastoralnu, teološku i knjevnu djelatnost. Mudrom je uravnotejenošću znao sjediniti sluenje dušama i posvećenost molitvi i razmatranju u samoći. Oslanjajući se na osobno iskustvo, pomagao je utemeljivanje mnogih "bratstava" ili zajednica kršćana posvećenih Bogu, te ih često posjećivao (usp. Grgur Nazijanski, Oratio 43,29 in laudem Basilii: PG 36,536b). Riječju i spisima, od kojih su mnogi sačuvani do naših dana (usp. Regulae brevius tractatae, Proemio: PG 313,1080ab), poticao ih je da ive i napreduju u savršenstvu. Njegovim su se djelima okoristili i razni pisci drevnih monaških pravila, među kojima i sveti

Benedikt, koji je Bazilija smatrao svojim učiteljem (usp. Regula 73,5). Mnogi od onih koji su se posvetili monaškom ivotu nadahnuli su se na njemu ili su se pozivali na njegov naum dok su oblikovali ili reformirali način zajedničkoga ivota u samostanima. Tako, piše sluga Boji Ivan Pavao II., "mnogi dre da je monaštvo kao izrazito značajan oblik ivota Crkve, za sva stoljeća ustrojio u prvom redu sveti Bazilije; ili barem da ono nije moglo biti definirano u svojoj naravi bez njegova odlučujućeg doprinosa" (apostolsko pismo Patres Ecclesiae 2).

Kao biskup i pastir svoje prostrane dijeceze, Bazilije se neprestano brinuo o teškim materijalnim uvjetima u kojima su ivjeli vjernici; snano je osuđivao zla; djelovao je u korist najsiromašnijih i pridošlica; pri vlastima se zauzimao kako bi se olakšale patnje stanovništva, posebice u trenucima nevolja; bdio je nad slobodom Crkve, opirući se i moćnicima kako bi obranio pravo na ispovijedanje prave vjere (usp. Grgur Nazijanski, Oratio 43,48-51 in laudem Basillii: PG 36,557c-561c). Bogu koji je ljubav i milosrđe, Bazilije je dao vrijedno svjedočanstvo izgradnjom raznih svratišta za potrebite (usp. Bazilije, Ep. 94: PG 32,488bc), gotovo čitavog grada milosrđa, koji je po njemu nazvan Bazilija (usp. Sozomen, Historia Eccl. 6,34: PG 67,1397a). Ona predstavlja početke suvremenih bolničkih ustanova za prihvata i liječenje bolesnika.

Svjestan da je "liturgija vrhunac prema kojem tei djelatnost Crkve, a istodobno i vrelo iz kojeg izvire sva njezina snaga" (Sacrosanctum Concilium 10), Bazilije je bio i mudar "obnovitelj bogoslužja" (usp. Grgur Nazijanski, Oratio 43,34 in laudem Basillii: PG 36,541c). Ostavio nam je, tako, veliku euharistijsku molitvu (ili anaforu) koja je po njemu i nazvana, te je postavio temeljno ustrojstvo molitve i psalmodije: njegovim je poticajem narod upoznao i zavolio psalme, pa ih je noću išao moliti (usp. Bazilije, In Psalmum 1,1-2: PG 29,212a-213c).

Revno i odvano znao se oprijeti krivovjercima koji nisu priznavali da je Isus Krist Bog kao i Otac (usp. Bazilije, Ep. 9,3: PG 32,272a; Ep. 52,1-3: PG 32,392b-396a; Adv. Eunomium 1,20: PG 29,556c). Slično je, protiv onih koji nisu prihvaćali boanstvo Duha Svetoga, potvrđivao da je i Duh Bog i da "mora biti s Ocem i Sinom zajedno ubrojen i zajedno slavljn" (usp. De Spiritu Sancto: SC 17bis, 348). U svojoj ljubavi prema Kristu i prema njegovu Evanđelju, veliki je Kapadočanin nastojao prevladati i podjele unutar Crkve (usp. Epp. 70 i 243), zauzimajući se da se svi obrate Kristu i njegovoj Riječi (usp. De iudicio 4: PG 31,660b-661a), sjedinjujućoj snazi kojoj svi vjernici moraju biti poslušni (usp. ibid. 1-3: PG 31,653a-656c).

Zaključno, Bazilije se sasvim posvetio vjernom sluenju Crkvi i raznolikom vršenju biskupske slube. Prema programu što ga je on sam iscrtao, postao je "apostol i sluitelj Kristov, djelitelj otajstava Bojih, glasnik kraljevstva, uzor i pravilo pobonosti, oči tijela Crkve, pastir Kristovih ovaca, sućutan liječnik, otac i dadilja, suradnik Boji, poljodjelac Boji, graditelj hrama Bojega" (usp. Moralia 80,11-20: PG 31,864b-868b).

To je program što ga ovaj sveti biskup predlae navjestiteljima Riječi - kako jučer, tako i danas - program koji je i on sam velikodušno nastojao provesti u ivot. Godine 379. Bazilije je, još ni

pedesetogodišnjak, potrošen teškoćama i askezom, pošao Bogu "u nadi vječnoga ivota, po Isusu Kristu Gospodinu našem" (De Baptismo 1,2,9).